

W najnowszym numerze Pisma Samorządu Terytorialnego WSPÓLNOTA, m.in.:

Dodatek specjalny „Samorządowe Forum Kapitału i Finansów”. A w nim komplet informacji o najważniejszym wydarzeniu samorządowym w Polsce, które odbędzie 5 i 6 października w Katowicach. Organizatorzy przygotowali aż 14 równoległych konferencji tematycznych. Piszemy także, kogo zaprosimy na scenę po odbiór nagrody. I jaka gwiazda wystąpi z ekskluzywnym koncertem dla samorządowców podczas Wieczornej Gali.

System kaucyjny działa, ale rachunek płacą gminy i mieszkańcy. Miał uporządkować zbiórkę opakowań i zwiększyć odzysk surowców. Z upływem czasu coraz wyraźniej widać jednak ciemną stronę systemu kaucyjnego. Na wsiach problemem jest dostęp do punktów zwrotu. Z instalacji komunalnych odpływają butelki PET i aluminium. Samorządowcy ostrzegają: jeśli systemu nie uda się skoordynować z rozszerzoną odpowiedzialnością producenta, część kosztów uderzy w mieszkańców.

System kaucyjny i ROP muszą stworzyć system naczyń połączonych. Nie można doprowadzić do sytuacji, w której producent finansuje odzyskanie najbardziej wartościowego surowca, a mieszkańiec nadal pokrywa zasadniczą część kosztów zagospodarowania pozostałych opakowań – mówi dr Jędrzej Bujny, radca prawny specjalizujący się m.in. w gospodarce odpadami komunalnymi.

Urzędy działają sprawnie, ale pod coraz większą presją. Samorządowi urzędnicy dobrze radzą sobie z obsługą mieszkańców i stosowaniem przepisów. Znacznie gorzej administracja wypada tam, gdzie potrzeba samodzielności, innowacyjności i szybkiego przystosowania się do nowych warunków – wynika z badania przeprowadzonego przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej.

Samorząd stał się lokalną agencją inwestycyjną zamiast wspólnotą mieszkańców. W epoce depopulacji, zagrożeń bezpieczeństwa, zmian klimatu, sztucznej inteligencji, mediów społecznościowych i nowych form komunikacji, nadal działamy według dawnych wzorców. Potrzebna jest kompleksowa reforma samorządu – mówi w dużym wywiadzie dr Cezary Trutkowski, prezes Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej.

Planów ogólnych wciąż brakuje – co to oznacza dla inwestorów? 1 września nie przyniósł paraliżu inwestycyjnego, ale uwidoczniał podział gmin wedle stopnia przygotowania do nowego systemu. Plan ogólny uchwalilo 941 z 2479 jednostek. Wśród pozostałych 1538 ponad połowa ma mniej niż 30 proc. powierzchni objętej planami miejscowymi. To właśnie w tej grupie konsekwencje opóźnień mogą być najbardziej dotkliwe. Jakże konkretnie one będą?

ZPP ostrzega przed zapaścią szpitali, możliwy ogólnopolski protest. Prezes Andrzej Płonka ocenia, że kolejne decyzje dotyczące wynagrodzeń personelu medycznego, zasad kontraktowania świadczeń i finansowania lecznic prowadzą do systemowego osłabiania szpitali. Jeśli rząd nie podejmie konkretnych działań, związek zapowiada ogólnopolską akcję protestacyjną.

Pracownicze plany kapitałowe w praktyce. Pracownicze plany kapitałowe funkcjonują w polskim systemie prawnym od kilku lat. Aleksandra Bembnista, doradca podatkowy, analizuje praktykę interpretacyjną dotyczącą podatku dochodowego od osób fizycznych, a także kwestie związane z ubezpieczeniami społecznymi. Omawia również praktyczne ujęcie PPK w kontekście naliczania listy płac.

Budżet 2027: więcej dla samorządów, ale głównie na zadania zlecone. Projekt ustawy budżetowej przynosi JST wyraźny wzrost kilku podstawowych strumieni finansowania. Najważniejsze są wyższe dochody z PIT, większa pula dotacji na zadania zlecone oraz wzrost kwoty potrzeb oświatowych. Z drugiej strony, na dofinansowanie zadań własnych JST zapisano mniej niż w 2026 r.

Jak państwo zostawiło bezrobotnych bez pomocy. Wpływy do Funduszu Pracy biją rekordy. Mimo to powiatowe urzędy pracy w całej Polsce stają w obliczu bezprecedensowego kryzysu finansowego – w momencie, gdy bezrobocie znów rośnie, a nowe prawo rozszerzyło krąg osób wymagających wsparcia – pisze Rafał Rudka, kierownik Działu Współpracy, Informacji, Analiz i Programów Związku Powiatów Polskich.

Zadania samorządów ukraińskich podczas działań wojennych. Gdy Rosja rozpoczęła pełnoskalową inwazję, mało kto spodziewał się, że to właśnie samorządy terytorialne – a nie tylko armia i władze centralne – staną się jednym z głównych filarów ukraińskiego oporu. Dziś, po latach wojny, hromady (odpowiedniki polskich gmin) są powszechnie uznawane za fundament odporności państwa i kluczowego gracza w procesie przyszłej odbudowy.

Państwowe grunty bez nadzoru, samorządy tracą pieniądze. Ponad 5 tys. nieruchomości Skarbu Państwa nie było ujętych w ewidencji prowadzonej przez skontrolowane samorządy, a podczas oględzin NIK ponad 62 proc. badanych działek okazało się użytkowanych bez tytułu prawnego lub bez pewności, że korzystający z nich podmiot ma do tego prawo.

Rzeka wystawia rachunek za błędy planistyczne. Najdroższe powodzie nie zaczynają się na rzece, lecz w dokumentach planistycznych. Zaczynają się wtedy, gdy dolinę rzeczną uznaje się za „wolny teren”, a mapę zagrożenia powodziowego traktuje nie jako ostrzeżenie, lecz jako przeszkodę, którą da się obejść – pisze dr inż. Sławomir Chmielewski, przyrodnik, burmistrz Mogielnicy w latach 1998–2024.

Wyrok TK nie chroni nielegalnych nośników reklamowych. Niekonstytucyjność przepisów dotyczących obowiązku dostosowania istniejących tablic i urządzeń reklamowych do uchwały krajobrazowej odnosi się do nośników wzniesionych legalnie. Nie obejmuje obiektów powstałych z naruszeniem prawa – stwierdził Naczelny Sąd Administracyjny

Własny prewspółczynnik VAT dla parku wodnego. Gmina może odliczać VAT od wydatków związanych z parkiem wodnym przy zastosowaniu własnego prewspółczynnika, jeżeli ta metoda lepiej niż rozwiązanie wynikające z rozporządzenia odzwierciedla rzeczywisty sposób wykorzystania obiektu. NSA zaakceptował zastosowanie klucza powierzchniowo-osobowego.

Nie wolno zmieniać nazw odpadów. Regulamin utrzymania czystości i porządku musi posługiwać się kategoriami odpadów określonymi przez ustawodawcę i obejmować wszystkie wymagane frakcje. Zmiana ustawowych pojęć, a następnie pominięcie części obowiązkowego zakresu regulacji, uzasadnia unieważnienie całej uchwały – stwierdził wojewoda łódzki.

Rozkłady jazdy zamieszcza zarządca przystanku. Przewoźników i operatorów nie można w uchwale obciążać obowiązkiem umieszczania ani utrzymywania tablic z rozkładem jazdy, ponieważ zadania te należą do właściciela lub zarządzającego przystankiem – przypomniał wojewoda zachodniopomorski w rozstrzygnięciu nadzorczym.

Prawne aspekty odprowadzania ścieków za pośrednictwem przelewów burzowych. Przelewy burzowe są legalnym elementem systemu kanalizacyjnego, ale korzystanie z nich jest obwarowane coraz bardziej restrykcyjnymi wymaganiami. Kluczowe znaczenie mają nie tylko warunki techniczne i środowiskowe, lecz i właściwy tryb uzyskania lub przedłużenia pozwolenia wodnoprawnego. Wybór odpowiedniej ścieżki może przesądzić o możliwości dalszego odprowadzania ścieków.

Granice odpowiedzialności wykonawcy w zamówieniach na odbiór odpadów. Projektowanie umowy w sprawie zamówienia publicznego wymaga od zamawiającego zabezpieczenia interesu publicznego i należytego wykonania zamówienia, jak również takiego rozłożenia ryzyk kontraktowych, które będzie zgodne z ograniczeniami wynikającymi z prawa zamówień publicznych. Przytaczamy najciekawsze orzeczenia Krajowej Izby Odwoławczej.

Opłata cywilna, egzekucja administracyjna. Zaległe należności z tytułu opłaty przekształceniowej, mimo jej cywilnoprawnego charakteru, gmina powinna dochodzić w trybie egzekucji administracyjnej. Do naliczania odsetek za opóźnienie oraz przedawnienia stosuje się natomiast przepisy kodeksu cywilnego, a nie ordynacji podatkowej – tłumaczy RIO.

Nowa wersja rządowego projektu ustawy deregulacyjnej. Najnowsza wersja dokumentu istotnie różni się od propozycji z listopada 2025 r. Zmiany dotyczą m.in. zakresu samodzielności JST, zasad nadzoru, a także przepisów odnoszących się do cmentarzy komunalnych, dróg wewnętrznych i zarządzania ruchem. Co konkretnie się zmieniło?

AI, RODO i KPA – gdzie kończy się automatyzacja decyzji administracyjnych? AI może być znakomitym asystentem, ale nie może stawać się faktycznym substytutem organu administracji. Granica między dopuszczalną automatyzacją a niedopuszczalnym przeniesieniem procesu decyzyjnego na algorytm przebiega tam, gdzie kończy się odpowiedzialność człowieka za rozstrzygnięcie.

Śladami życia. Szacunki liczby mieszkańców Polski oparte na „śladach życia” wskazują, że jest nas o półtora miliona więcej, jednak w przypadkach niektórych gmin te dane mogą zakłócać obraz rzeczywistości. Co wynika z eksperymentalnych badań przeprowadzonych przez GUS?

Z soli i z roli. Inowrocław i województwo kujawsko-pomorskie wzbogacą się o nową instytucję kultury. Motywem przewodnim będzie tu sól – jeden z ważnych elementów tożsamości regionu. Pokazujemy wizualizacje pięknych wnętrz.

Zamawiając prenumeratę „Wspólnoty” otrzymują Państwo:

- kompleksowy przegląd najważniejszych zagadnień w jednym miejscu,
- bezpłatny stały dodatek KURIER PRAWNY,
- dostęp do ekskluzywnych rankingów,
- bezpłatny dostęp do wydań archiwalnych,
- bezpłatne porady prawne.

Inspirujemy, omawiamy i analizujemy prawo, finanse, gospodarkę JST.

Zachęcamy do dołączenia do naszej wspólnoty. W sposób profesjonalny i innowacyjny wspieramy rozwój naszych lokalnych ojczyzn.

Prenumeratę można zamówić:

- *za pomocą formularza wysłanego na adres: *MUNICIPIUM SA, ul. Marynarska 19A, 02-674 Warszawa**
- *e-mailowo: handlowy@municipium.com.pl*
- *online w księgarni: www.wspolnota.org.pl/ksiegarnia*